

Хуррият ХУДОЙБЕРДИЕВА,

Самарқанд давлат чет тиллар институти эркин тадқиқотчиси

ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛАТЛАРАРО ТОТУВЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА САНЪАТ АСАРЛАРИНИНГ ФАЛСАФИЙ МОҲИЯТИ

Аннотация

Мақолада ўзбек халқининг турли миллатлар билан биргаликда яшаб, асарлар давомида шаклланиб келган миллий менталитети асосида аجدодлар томонидан яратилган санъат асарларини авлодларга етказиб беришида ўзининг фалсафий-эстетик моҳиятини намоён этиши ёритилган. Миллат тафаккурида аждодлар томонидан яратилган санъат асарлари, жумладан, мусиқа, адабиёт, рассомчилик, тасвирий санъат, халқ амалий безак санъати ва бошқаларнинг юксак фалсафий тафаккур ривожидида жамиятда миллатлараро тотувликни таъминлашдаги роли кўрсатилган. Унда ижтимоий ҳаётнинг барча жабҳаларида миллатлараро тотувликни мустаҳкамлашга қаратилган, турли миллатларнинг манфаатларини ҳимоялайдиган барқарор тараққиёт ҳамда юрт тинчлигига хизмат қиладиган миллатларнинг маданияти, миллий қадриятлари, анъана ва удувлари асосида замонавий ўзбек санъат асарлари яратилиши ифодаланган. Шунингдек, жамият тараққиёти учун муҳим бўлган Ҳаракатлар стратегиясининг моҳияти, унда акс этган устувор йўналиш хавфсизликни таъминлаш, миллатлараро тотувликни таъминлаш масалалари, диний бағрикенглик тамойилининг ташқи сиёсатдаги ўрни очиб берилган. Мақолада ёшларимизни барча соҳаларда фаол бўлишларига чорловчи санъатга бўлган қизиқишни кучайтириши ўртага ташланади. Президентимиз томонидан илгари сурилган 5 ташаббуснинг биринчи бўлган адабиёт, рассомлик, мусиқа, театр ва санъатнинг бир қатор турларига ёшларни қизиқишини кучайтириши масаласи таҳлил этилган. Ушбу ташаббус доирасида ёшларни халқ амалий санъати намуналари, ўзбек маданияти билан таништириши, уларнинг борлигида адабиёт ва санъатга меҳр-муҳаббатни кучайтириши, турли театр саҳна асарлари, ҳужжатли ва кинофильмларни кўпайтириши, юртимизнинг музейларига, санъат кўرғазмаларига доимий равишда таширфларни ташкил этиши муҳим ижтимоий-фалсафий аҳамият касб этиши акс этган. Ўзбекистонда миллатлараро тотувликни таъминлашда, санъат асарлари яратишида инсонлар ўртасида бўладиган инсонпарварлик, меҳр-муҳаббат ва эстетик муносабатларда яққол намоён бўлиши, турли миллатлар, элатларнинг маънавияти ва санъати ҳақида ижобий таассуротларни миллий зоя руҳида камол топтириши юртимиз келажига хизмат қилиши тадқиқ этилган.

Калит сўзлар: Миллатлараро тотувлик, миллий қадриятлар, санъат асарлари, мафкура, эстетик муносабат, санъат турлари, мусиқа, бадиий адабиёт, маданият, миллий зоя, стратегия, ташаббус, диний бағрикенглик.

THE PHILOSOPHICAL SIGNIFICANCE OF WORKS OF ART IN ENSURING INTERETHNIC HARMONY IN UZBEKISTAN

Abstract

The article reflects the philosophical and aesthetic significance of the Uzbek people in the transfer of original works of art based on the centuries-old national mentality that have coexisted with different peoples for centuries. The idea of the nation is reflected in the works of their ancestors, including music, literature, art, visual arts, folk crafts and crafts, as well as their role in ensuring interethnic harmony in society. It reflects the development of modern Uzbek works of art based on the culture, national values, traditions and customs of peoples, which promote interethnic harmony in all spheres of public life, promote sustainable development, which protects the interests of various peoples and promotes peace in the country. It also reveals the essence of the Action Strategy, which is important for the development of a society whose priority areas are security, issues of interethnic harmony and the role of religious tolerance in foreign policy. The purpose of the article is to increase interest in art, which encourages young people to be active in all spheres.

The first of five initiatives put forward by the President of the country was the analysis of issues of increasing youth interest in a number of literature, art, music, theater and art. As part of this initiative, it is important to acquaint young people with applied art and Uzbek culture, strengthen their love of literature and art, increase the variety of theater productions, documentaries and films, and regularly visit museums and art exhibitions of our country.

In Uzbekistan, humanity, love and aesthetic relations between people are studied in ensuring interethnic harmony, artistic creativity and positive impressions of the spirituality and art of various nationalities and ethnic groups in the spirit of national ideology.

Key words: interethnic harmony, national values, works of art, ideology, aesthetics, art, music, fiction, culture, national idea, strategy, initiative, religious tolerance.

ФИЛОСОФСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ИСКУССТВА В ОБЕСПЕЧЕНИИ МЕЖНАЦИОНАЛЬНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация

В статье отражена философская и эстетическая значимость узбекского народа в передаче исконных произведений искусства, основанных на многовековом национальном менталитете, которое сосуществует с разными народами. Идея нации отражена в работах предков, включая музыку, литературу, живопись, изобразительное искусство, народные промыслы и ремесла, а также их роль в содействии межэтническому согласию в обществе. В нем отражает развитие современных узбекских произведений искусства, основанных на культуре, национальные ценности, традиции и обычаи народов, которые способствуют межэтническому согласию во всех аспектах общественной жизни, способствуют устойчивому развитию, которое защищает интересы различных народов и способствует мира в стране. Это также, раскрывает суть Стратегии действий, которая важна для развития общества, приоритетными направлениями которых являются безопасность, вопросы межнационального согласия и роль религиозной толерантности во внешней политике. Целью статьи является повышение интереса к искусству, которое побуждает молодежь проявлять активность во всех сферах. Первой из пяти инициатив, инициированных Президентом страны, стал анализ вопросов повышения интереса молодежи к ряду направлений литературы, искусства, музыки, театра и искусства. В рамках этой инициативы важно отражено познакомить молодежь с прикладным искусством узбекской культуры, укрепить их любовь к литературе и искусству, увеличение разнообразных театральных сцен, документальных фильмов, а также регулярное посещение музеев и художественные выставок в нашей стране. В Узбекистане изучается межнациональное соглашение, гуманизм, любовь и эстетические отношения между людьми в обеспечении межнациональной гармонии, художественного творчества и позитивных впечатлений о духовности и искусстве различных национальностей и этнических групп в духе национальной идеологии.

Ключевые слова: Межнациональное соглашение, национальные ценности, произведения искусства, идеология, эстетическое отношение, виды искусства, музыка, художественная литература, культура, национальная идея, стратегия, инициатива, религиозная толерантность.

Инсон маънавий оламининг камол топиб бориши жамиятдаги ахлокий ва эстетик тарбия жараёни билан уйғун тарзда ривожланиб боради. Бу жараён ўзбек халқининг асрлар давомида шаклланиб келган миллий менталитети асосида аждоқлар томонидан яратилган санъат асарларини авлодларга етказиб беришда ўзининг фалсафий-эстетик моҳиятини намоён этиб келган. Ўзбекистоннинг тарихий тараққиёти давомида ҳар бир давр ўзининг миллий тафаккури ва буюк аждоқлари томонидан яратилган ноёб санъат дурдоналари билан жаҳон санъати ривожига катта хисса қўшиб келган.

Ўзбекистон ҳудудида қадимдан турли миллат ва элат вакиллари истиқомат қилиб келган. Натижада бу заминда дунёнинг бошқа минтақаларидан фарқ қиладиган ўзига хос миллатлараро тотувлик масалалари шаклланган. Шу асосда тарихий ривожланиш негизида “халқ санъатининг тарихан таркиб топган руҳий, бадиий, эстетик, маърифий, фалсафий ва тарбиявий имкониятлари шарқона ахлоқ-одоб ва миллий ҳаёт тарзини шакллантиришда жуда катта аҳамият касб эта бошлади” [1].

Ҳар бир миллатнинг келажаги бевосита ўтмиш билан уйғун ҳолда янгидан янги гоё ва қарашлар асосида бойиб, муайян тиллар негизида сайқалланиб боради. Миллат тафаккурида аждоқлар томонидан яратилган санъат асарлари, жумладан, мусиқа, адабиёт, рассомчилик, тасвирий санъат, халқ амалий безак санъати ва ҳоказоларда тарих ва замон руҳи уйғунлашиб, миллатларнинг баҳамжиҳат яратган асарлари вужудга келади. Мана шундай юксак фалсафий тафаккур Ўзбекистонда яшаётган барча миллат ва элатларни миллий гоё атрофида

бирлаштириб, жамиятда миллатлараро тотувликни мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Юртимизда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7-февралдаги ПФ-4947-сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги фармони билан тасдиқланган 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси ишлаб чиқилди. Бу борада давлатимиз раҳбари Ш.Мирзиёев ўзининг фикрларини билдириб эканлар, “стратегияда давлат ва жамият қурилишини такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини ислоқ қилиш, иқтисодий янада ривожлантириш ва либераллаштириш, ижтимоий соҳани ривожлантириш, хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташқи сиёсат юритиш каби масалалар тараққиётимизнинг асосий йўналишлари сифатида белгилаб олинди. Мана шу стратегияга мувофиқ, барча соҳа ва тармоқлар қатори маданият ва санъат, адабиёт, оммавий ахборот воситалари равнақини янги босқичга кўтаришни биз ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз”, [2] деб таъкидладилар. Ушбу стратегиянинг бешинчи устувор йўналишида жамиятдаги миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Натижада ижтимоий ҳаётнинг барча жабҳаларида миллатлараро тотувликни мустаҳкамлашга қаратилган, чуқур ва пухта ўйланган, турли миллатларнинг манфаатларини ҳимоялайдиган ўзига хос ва мос бўлган Ўзбекистоннинг барқарор тараққиёти ҳамда юрт

тинчлигига хизмат қиладиган кўни-кўшничилик ислохотлари амалга оширилмоқда. Бунда турли миллатларнинг маданияти, миллий кадриятлари, анъана ва удумлари асосида замонавий ўзбек санъат асарлари яратилмоқда. Мазкур фаолиятда асосан хавфсизликни таъминлаш, миллатлараро тотувлик гоёларини кучайтириш, диний бағрикенглик тамойилини изчил амалга ошириш, ҳар томонлама пухта ўйланган, барча миллатларнинг манфаатини ҳимоя қиладиган, қолаверса, ташки сиёсатда ҳам ўзбек халқи манфаатига мос тушадиган мустақил давлатнинг ислохотларини юритишга алоҳида эътибор берилмоқда. Аввало Ўзбекистон ўзининг кўшнилари билан ахил кўшничилик сиёсатини амалга ошириб, миллий хавфсизликни таъминлаш, минтақада миллатлараро муносабатда ўзаро санъат соҳасида ҳамкорликларни ривожлантириш, мамлакатининг жаҳондаги нуфузини юксак маданият дурдоналари орқали юксалтириш масалаларини кўзда тутмоқда.

Биз бугун ёшларимизни барча соҳаларда фаол бўлишларида давлатимиз раҳбарининг гоёларини жамиятда кенг қўламли амалга ошишини таъминлашимиз, айниқса, санъатга бўлган қизиқишларини янада кучайтиришимиз лозим. Чунки Президентимиз томонидан илгари сурилган 5 ташаббуснинг биринчи бўлган ёшларнинг адабиёт, рассомлик, мусика, театр ва санъатнинг бир қатор турларига қизиқишини кучайтириш, уларнинг истеъдодини намоён қилади.

Ушбу ташаббус доирасида ёшларни халқ амалий санъати намуналари, ўзбек маданияти билан таништириш, уларнинг борлигида адабиёт ва санъатга меҳр-муҳаббатни кучайтириш, турли театр сахна асарлари, ҳужжатли ва кинофильмларни кўпайтириш, юртимизнинг музейларига, санъат кўргазмаларига доимий равишда ташрифларини ташкил этиш муҳим ижтимоий-фалсафий аҳамият касб этади. Бунда юртимизда камол топаётган турли миллатларнинг баҳамжихат фаолиятларини йўлга қўйиш, уларда юксак маънавий фазилатларни камол топтириш, бой маданий меросимиз ва тарихий анъаналаримизга, умуминсоний кадриятларимизга ҳурмат, Ватанга, миллий гоёмизга садоқат руҳини сингдиришда фалсафий тафаккурни шакллантириш даркор. Ташаббус доирасида ёшларнинг мусика, рассомлик, адабиёт, театр ва санъатнинг бошқа турларига қизиқувчиларнинг сонини кўпайтириш, жойларда миллатлараро тотувликни мустаҳкамлаш масалалари ёш авлод онгида акс этиши лозим.

Санъат асарларида инсон ва жамиятнинг ўтмиши, ҳозир ва келажак ҳақидаги воқелик акс этади. Унда турли миллатлараро муносабатларнинг намоён бўлишини, инсоният маънавий оламининг камолат даражасини кўриш мумкин. “Шу муносабат билан миллатлараро тотувлик, жамиятдаги ижтимоий ва миллий гуруҳлар ўртасида ўзаро ишонч ва ҳурматни мустаҳкамлашга кўмаклашувчи партиялар ва ҳаракатлар, жамоат фондлари ва уюшмалар, диний конфессияларнинг тарбиявий саъй-ҳаракатлари йўналишининг ўзгариши билан

боғлиқ барча жараёнларни ижтимоий-фалсафий жиҳатдан таҳлил қилиш зарурати туғилади” [3].

Жамиятда миллатлараро тотувликни таъминлашда диннинг ҳам ўзига хос таъсир кучи мавжуд бўлиб, санъат асарларида мана шу жараёнлар замон руҳини ифодалаб келади. Дин билан уйғунлашган санъат асарларида муайян диннинг инсонга эстетик завқ берувчи жиҳатлари ифодаланади. Масалан, ислом дини билан уйғунлашган меъморий обидалар, масжид ва мадрасалардаги ўзига хос жозибдорлик бошқа динга эътиқод қилувчиларнинг эътиборини қандай тортса, христианликдаги черковлар ҳам бошқа дин вакилларини шу тарзда юксак санъат намуналари орқали ўзига жалб этади. Аслини олганда, дин ҳам, санъат ҳам ижтимоий онг шакли сифатида миллатларнинг воқелик ҳақидаги бадий образли тасаввурларини идрок этиш асосида вужудга келади. Уларда инсоннинг юксак дид билан яратилган дунё ҳақидаги образлари, тимсоллари акс этиб, юксак санъат асари сифатида ҳаётнинг мақсад ва идеаллари ифодаланади.

Санъат асарларида турли миллатлараро муносабатлар воқеликни бадий образлар асосида ифодаланар экан, унда инсонларнинг шу ҳаётга бўлган муҳру муҳаббатларини жонлантириш, ҳаётдан лаззатланиш, турли тилларда сўзлашувчиларни саънат тилида бирлаштириш акс этади. Санъат асарларида илгари сурилган гоё ва қарашларда инсонларни иччи кечинмаларининг поклиги ва табиийлиги, турли халқлар маънавий оламининг камолот даражалари ўзини намоён қилади. Санъат асарлари орқали одамларга инсон ҳаёти ва жамият ҳақида янги билимлар берилади. Унда бутун инсониятнинг гўзаллик оламини интилиши, юксак маънавият сари бориши, дунёнинг ултвортлигидан лаззатланиши, келажакка бўлган умидлари қайтадан ниш уриши, кўнгли тоғдек кўтарилиши, бу оламнинг нақадар кенг ва жозибдор эканлиги ҳақида мулоҳазали тасаввурлар шаклланади.

Санъат асарларининг турли кўринишлари воқеликни, ундаги нарса ва ходисаларни нисбатан муносабатларни хилма-хил тарзда акс эттириб боради.

Масалан, мусикадаги товушлар, уларнинг бир-бири билан ўзаро боғлиқлиги содир бўлса, хайкалтарошликда эса тасвир, образлар асосида, халқ амалий безак санъатида нарса ва буюмларнинг эстетик киёфаси орқали ифодаланади. Ушбу санъат асарларининг ўртасида ҳам муайян умумийлик жиҳатлари мавжуд. Булар шундан иборатки, уларнинг барчасида воқелик бадий тимсоллар ва образлар асосида яратилади. Шу боисдан санъат асарларида ҳар бир миллат ва элатга хос қарашлар, моддий ва маънавий ҳаёт намуналари изчиллик билан акс эттирилади. Бунда санъатнинг моҳияти, ижтимоий характери, миллий тафаккур тарзи, қайси миллатнинг турмуш тарзида рол ўйнаши ва хоказолар намоён бўлади.

Ўзбекистонда миллатлараро тотувликни таъминлашда жамиятнинг ҳар бир фуқароси ўзига

хос роль ўйнайди. Айниқса, санъат асарлари яратишда инсонлар ўртасида бўладиган инсонларварлик, меҳр-муҳаббат ва эстетик муносабатларда яққол намоён бўлади. Агар жамият аъзолари қанчалик маънавийлиги, маърифатлиги, маданиятлиги бўлса, ўзи билан яшаётган турли миллатлар, элатларнинг маънавийлиги ва санъати ҳақида ижобий таассуротларга бой бўлади. Тарихдан маълумки, миллатлараро муносабатларнинг мустақамлиги гуфайли юртимизда миллий урф-одатлар, анъаналар, миллий қадриятларни асос қилиб санъат асарлари яратилган. Жамиятда миллатлараро тотувлик асосида турли миллат ва элатлар бирга яшаб, миллий гоё руҳида юртимизга хизмат қилмоқдалар.

Юртимизда барча миллатларнинг миллий қадриятларни асраб-авайлаш, турли миллатларнинг аждодлари яратган миллий қадриятларини жамиятда кенг амалга оширишларига шарт-шароитлар яратилган бўлиб, айниқса, миллатлараро тотувликни мустақамлашда уларнинг қадимдан шаклланиб келган санъатларига ҳурмат билан қараш, миллий анъаналарини ривожлантириш учун зарур имкониятлар яратилган.

Ўзбекистонда миллатлараро тотувликни санъат асарлари орқали таъминлашда қуйидагиларга эътибор қаратиш мақсадга мувофиқ:

биринчидан, ҳар бир фуқарода инсонийлик, миллатпарварлик, меҳнатсеварлик сингари умуминсоний миллатлараро тотувликни шакллантиришда санъат турларидан оқилона фойдаланиш;

иккинчидан, ҳар бир миллат вакиллариининг бир-бирларини ҳурмат қилиши, бадиий адабиёт ва санъатга қизиқишларини қучайтириш, сабр-тоқатли қилиб тарбиялаш;

учинчидан, жамиятда миллий гоё асосида барча миллатларнинг жиқлигини таъминлаш, моддий ва маънавий ҳаётларини фаровон қилиш масалаларини қучайтириш;

тўртинчидан, барча миллат ва элатларнинг тарихини ақс эттирувчи санъат асарларини яратиш ва халққа етказиб бериш.

Қайси бир жамиятда фуқаролар фаровон ва аҳил яшаса ўша жойда миллатлараро тотувликка, ҳамжихатликка эътибор қаратилади. Ҳар қандай салбий ҳолатлар ёки ички ва ташқи зиддиятларга йўл қўйилмайди. Ўзбекистон бугун мана шундай тинчликни таъминлаётган давлат бўлиб, унда 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари бир оила сифатида тотувлик, иноқ яшамоқда. Шу асосда маданият, санъат, мусиқа, театр ва бошқаларнинг кенг қамровли амалга оширишларини қучайтириш мумкин. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирилик хамда Тожикистон Республикаси Маданият вазирилик билан маданият ва санъат соҳасидаги ўзаро ҳамкорликни янада мустақамлаш бўйича Тожикистон Республикаси Садриддин Айний номидаги давлат академик опера ва балет театри томонидан 2019 йил 13-19 октябрь кунлари Самарқанд вилоятига гастроль сафари тақшил этилди. Тожикистонлик актёрлар ўзбек адабларининг асарларини вилоят Мусиқали драма

театрида намоён этиб, халқларимиз ўртасидаги ўзаро алоқаларни янада мустақамлашди.

Санъат инсоннинг вужудига маънавий қуч ва қўтаринкилик қайфиятини бахш этиш билан бирга санъат тили орқали бошқа миллатларнинг ҳам маданиятини ўрганишга хизмат қилади. Шу боисдан санъатнинг жамиятда ривожланиши халқларни бир мақсад сари юксак қадриятлар асосида инсонларни хотиржам яшашга чорлаб, мамлакатлар ва халқлар ўзаро ҳамжихатлигини, дўстлигини мустақамлайди. Давлатимиз раҳбари бу борада халқимиз учун муҳим аҳамият касб этадиган миллий-маданий марказлар фаолиятини қучайтириш муҳимлиги ҳақида ўзининг маъруза ва нутқларида таъкидламоқдалар. “Ана шу марказлар фаолиятини янги босқичга қўтариш, хорижий мамлакатлар билан маданий дўстлик алоқаларини янада ривожлантириш мақсадида биз яқинда муҳим бир қарор қабул қилдик. Унга биноан Республика байналмилал маданият маркази негизда Миллатлараро муносабатлар ва хорижий мамлакатлар билан дўстлик алоқалари қўмитаси ташкил этилди” [4], деб айтдилар.

Ҳар бир миллат тафаккурида миллатлараро тотувликка алоҳида эътибор қаратишда ва шакллантиришда оила муҳим аҳамият касб этади. Барчамизнинг онгу тафаккуримиз шаклланишида, жамиятга нисбатан соф ва беғубор туйғуларимиз камол топишида, дастлабки ҳаёт ҳақидаги қарашлар ва тасаввурларимиз шаклланишида оиланинг роли бекиёдир. Ана шу оилада нозик инсоний туйғулар камол топиб, санъатга ошно қалбларнинг характери, нозик кирралари ва дунёқараши вужудга келади. Шу боисдан ҳам оила тарбиясида шаклланидиган қатталарга ҳурмат, кичикларга иззат, турли миллатларга нисбатан бағрикенгликнинг намоён бўлишини қўришимиз мумкин. Ҳар бир инсонда оилаийлик фазилятларининг қарор топиши ва оиладаги муносабатларда меҳр-оқибатнинг камол топиши келажак авлоднинг ҳаётга, маънавий дунёқарашга, айниқса юксак санъат дурдоналарига бўлган завқий муносабатларни шакллантиради.

Биринчи Президентимиз Ислоҳ Каримов гаъбири билан айтганда “Ота-боболаримиз неча асрлар мобайнида шу бепоён минтақада қандай ҳамжихат бўлиб, қандай қадриятлар асосида яшаб келган бўлса, бугун ҳам гаъбир жоиз бўлса, тарих ва ҳаёт гардиши, табиатнинг ўзи бизни – бутун Ўрта Осиё халқларини айнан ана шундай дўстлик ва ҳамкорлик руҳида ҳаёт кечиршига даъват этмоқда. Бир сўз билан айтганда, тарихий воқеликка мана шундай қараш, жамулжам бўлиб яшаш туйғуси биз учун ҳаёт фалсафасига, яна ҳам аниқроғи, ҳаёт қондасига айланиб кетган. Замонавий тилда айтадиган бўлсак, бу миллий минталитетимизнинг асосини ташкил этадиган, бизни бошқалардан ажратиб турадиган шундай бир хусусиятки, уни сезмаслик, англамаслик, қўрмаслик умуман мумкин эмас” [5].

Жамиятда маънавий етук инсонни тарбиялаш масаласи Юртбошимиз томонидан амалга оширилаётган ислохотларда муҳим аҳамият касб этиб, таълим-тарбиянинг инновацион ютуқлари

билан бойиб бормоқда. Ёшларнинг тарбия жараёнида комил инсон сифатида мафкуравий, ахлоқий, диний, эстетик ва сиёсий тарбиясида замонавий билим ва тафаккур масалаларига айна чогда алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мана шу жараёнда фуқароларимизнинг, айниқса ёшларнинг санъат ва унинг турларига нисбатан қизиқишларини кучайтириш долзарб масалага айланиб бормоқда. Чунки жамиятда санъат асарларининг қўпайиб бориши ва унга қизиқишнинг ортиши бевосита эстетик маданиятли, дидли, салоҳиятли кадрларнинг маънавий оламига кириб келишига хизмат қилади.

Давлатимизда маънавийга эътиборнинг бир қўриниши сифатида ёшларимизнинг ҳар томонлама етук ва комил, бақувват, эпчил бўлиб вояга етишишлари борасида узлуксиз равишда фаолият олиб борилмоқда. Президентимиз Ш.М. Мирзиёев бу борада сўз юритиб, “Бу борада фарзандларимиз учун зарур шароитлар яратиш, янги-янги таълим-тарбия, маданият, санъат ва спорт масканларини барпо этиш, ёш оилалар учун уй-жойлар қуриш, ёшларни иш билан таъминлаш, уларни тadbиркорлик соҳасига кенг жалб этиш бўйича бошлаган ишларимизни янги, юксак босқичга кўтарамиз. Биз таълим ва тарбия тизимининг барча бўғинлари фаолиятини бугунги замон талаблари асосида такомиллаштиришни ўзимизнинг биринчи даражали вазифамиз деб биламиз”[6] – деб алоҳида фикр билдирган эдилар.

Ҳозирга пайтда жамиятда миллатлараро тотувликни таъминлаш ва инсон манфаатларини амалга оширишда инсонпарварлик тамойилига асосланиш муҳим аҳамият касб этмоқда. Биз тарбия жараёнининг муҳим таркибий қисми бўлган санъатни ёшларимизнинг онгу тафаккурига сингдириш ишларини ривожлантириб, миллий санъат намуналарини замонавийлик билан уйғунлаштиришга алоҳида фаолият тури сифатида қараб келмоқдамиз. Ўзбекистонда санъат асарларини яратишга бўлган қизиқишни миллатлараро тотувлик гоёлари негизда кенг жамоатчилик орасида тарғиб этиш, дунё аҳли эътиборида бўлган ноёб санъат турларини янги босқичга олиб чиқиш борасида хамиша инновацион фикр ва гоёлар асосида келажакка интиламиз. Бундай хайрли ва самарали фаолиятни йўлга қўйиш учун биз ўсиб келаётган авлоднинг қалбида умуминсоний қадриятларга нисбатан қўйидаги ишларни амалга оширишимиз лозим:

1) Юртимизда истиқомат қилаётган барча миллат ва элатларнинг бир мақсад сари интилишида уларни ўзбек халқи деган буюк бир тушунча негизда ўзлари хоҳлаган диний эътиқодлари ва виждон эркинликларини ҳар томонлама таъминлашимиз ва бу борада фуқароларимизнинг юксак ҳуқуқий онгини камол топтириш;

2) Ўзбекистонда яшаётган миллатлар учун хизмат қиладиган юксак бадиий ва миллий санъат дурдоналарини миллий гоёмиз асосида шакллантиришимиз, унда ўзбек халқининг келажакнинг мазмун-моҳияти намён бўладиган эстетик тафаккурни қарор топтириш;

3) Санъат асарларига нисбатан завқий муносабатни юртимизда яшаётган миллатларнинг ҳам манфаатларига дахлдорлик туйғусини жамиятда таъминлашимиз ва уларнинг онгига сингдириб бориш;

4) Ҳар бир фуқарода ҳар бир миллат вакилига нисбатан бир-бирларини ўзаро ҳурмат қилиши ва юксак эҳтиром қўрсатиш гоёларини санъат билан боғлаб йўлга қўйиш;

5) Ҳар бир миллатнинг яратган санъат дурдоналарини уларнинг миллий қадриятлари сифатида эъзозлашни жамиятда кенг жорий қилиш ва бундай яқинликни ёш авлоднинг онгига сингдириш;

6) Ўзбекистонда яшаётган барча миллатларнинг тенг ҳуқуқли фуқаро сифатида, миллий, диний, сиёсий, ҳуқуқий жараёнларда иштирок этишларини таъминлашда халқ билан давлат бошқаруви тизимининг яқинлигини йўлга қўйиш;

7) Бугунги глобаллашув шароитида Ўзбекистонда миллатлараро тотувликни таъминлашда айрим оммавий маданият қўринишидаги санъат асарларидан огоҳ, бўлиш, ўсиб келаётган авлод онгида уларга нисбатан мафкуравий иммунитетни ҳосил қилиш чораларини қўриш;

8) Юртимизда истиқомат қилаётган барча халқларнинг урф-одатларини ва қадриятларини асл холича сақлаш, уларнинг маданияти ва санъатини салбий холатлардан холи қилиш;

9) Жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш асосида миллатлараро тотувликни кучайтириш, уларни санъатга ихлосмандлик туйғуларини барқарорлаштириш;

10) Ўзбекистонда яшашни хоҳлайдиган хорижий фуқаролар учун барча имкониятларни яратиш ва уларнинг миллий урф-одатлари ва ибодатларига зарур шарт-шароитларни яратиш.

Умуман олганда, Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотларнинг туб мақсади ўсиб келаётган ёш авлоднинг қалбида миллатидан, динидан қатъи назар инсон деб аталмиш олий зотга юксак ҳурмат туйғуларини шакллантириш, жамиятда миллатларнинг буюк санъат асарларини яратишлари учун барча имконият ва шарт-шароитларни қилиш, умуминсоний қадриятларни эъзозлаган ҳолда маънавий тараққиётнинг юқори чўққиларини бутун дунёга қўрсатиш лозим.

АДАБИЁТЛАР

1. Ғайбуллаев О. Шахс маънавий камолоти ва эстетик маданият. –Т.: Chashma print, 2008, 133-бет.
2. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. –Т.: Ўзбекистон, 2-жилд, 2018. 178-179-бетлар.

3. Мусаев О. Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар ривожини. Монография. – Т.: “Истиқлол нури”, 2016. 8-9-бетлар.
4. Мирзиёев Ш. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Т.: Ўзбекистон, 1-жилд, 2017. 465-бет.
5. И.Каримов Юксак маънавият – енгилмас куч//Тошкент, “Маънавият”, 2008, 10-бет.
6. Мирзиёев Ш. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Т.: Ўзбекистон, 1-жилд, 2017. 124-бет.